

Årsredøgørelse magtanvendelser 2022

Center for Voksenstøtte og Omsorg

Juni 2022

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Magtanvendelser 2022	5
Magtanvendelsesudvalget i Frederikssund Kommune.....	5
Nye regler på magtanvendelsesområdet	6
Indberetninger	6
Generelle tiltag i forhold til magtanvendelse.....	6
Magtanvendelse på pleje- og sundhedsområdet	7
Udviklingen i antallet af magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet	8
Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune .	9
Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune	9
Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune.....	10
Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune	11
Administrationens samlede vurdering	12

Resumé

Omsorg og ældre samt Social og sundhed modtager hvert år en redegørelse over indberettede magtanvendelser foretaget over for voksne med betydelig og varig psykisk funktionsnedsættelse på pleje- og sundhedsområdet samt det specialiserede voksensocialområde.

Magtanvendelsesudvalget har til opgave, på vegne af Byrådet i Frederikssund Kommune at administrere bestemmelserne i servicelovens kapitel 24-24 b om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Magtanvendelsesudvalget afgør forhåndsansøgninger om tilladelse til at anvende magt i særlige situationer og vurderer om de indberettede tilfælde giver anledning til bemærkninger, hvor magt har været anvendt i en akut situation.

De indberettede magtanvendelser opgøres for henholdsvis pleje- og sundhedsområdet og det specialiserede voksenområde.

Opgørelsen viser, at der er indberettet i alt syv magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet samt modtaget en ansøgning om magtanvendelse. Ansøgningen vedrører en borger fra en anden kommune.

På handicap- og psykiatriområdet er der i 2022 fra tilbud beliggende i Frederikssund Kommune indkommet fire indberetninger om magtanvendelse. Der er tale om Frederikssund Kommunes egne tilbud. Alle fire borgere har Frederikssund Kommune som handlekommune.

På handicap- og psykiatriområdet er der i 2022 fra tilbud udenfor kommunen indberettet tolv tilfælde af magtanvendelse eller forhåndsansøgning om magtanvendelse, hvor Frederikssund Kommune er borgerens handlekommune. Heraf udgør to forhåndsansøgninger og to indgreb uden hjemmel hvor en anden kommune er handlekommune.

Den 1. januar 2020 trådte nye regler i kraft vedrørende magtanvendelse. Nogle bestemmelser er videreført, mens andre er blevet ophævet og nye er trådt i kraft.

Med den nye lovgivning er der sket en ændring af, hvilke indgreb der skal søges om på forhånd samt indberettes. Der foreligger på nuværende tidspunkt således alene data for 2020, 2021 og 2022 efter den nye lovgivning. Magtanvendelserne foretages over for et lille antal personer. Hvis der i en periode foretages mange magtanvendelser over for én borger, vil dette kunne ses tydeligt i antallet af indberetninger.

Det er administrationens vurdering, at der – set i forhold til målgruppen og antallet af brugere – er tale om relativt få magtanvendelser set hen over et år. Det er desuden vurderingen, at der på de tilbud i kommunen, hvorfra der er indberettet magtanvendelser, arbejdes pædagogisk med at forebygge disse.

Magtanvendelser 2022

Magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal begrænses til det absolut nødvendige. Magtanvendelse er en undtagelsesvis mulighed, når alt andet er afprøvet og må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Udgangspunktet for det faglige arbejde er altid, at den faglige indsats skal ske med respekt for borgerens integritet og selvbestemmelse.

I erkendelse af, at der kan være situationer, hvor det er nødvendigt at gribe ind i borgerens ret til selvbestemmelse, er der i serviceloven fastsat regler om, i hvilke situationer og hvordan sådanne tvangsmæssige foranstaltninger er tilladt. Der vil skulle ske en konkret afvejning i den enkelte situation. Det kan for eksempel være situationer, hvor der er risiko for, at en borger eller medarbejder kommer væsentligt til skade, hvis der ikke gribes ind i henhold til magtanvendelsesreglerne. Det kan eksempelvis også være tilfælde, hvor hygiejnesituationer under særlige betingelser kan gennemføres, selvom borgeren modsætter sig.

Servicelovens bestemmelser om magtanvendelser omfatter blandt andet:

- Fastholdelse, tilbageholdelse eller føren af personen tilbage til dennes bolig eller andet opholdsrum (§ 124 d)
- Særlige døråbnere ved yderdøre (§ 125)
- Anvendelse af stofseler (§ 128)
- Tryghedsskabende velfærdsteknologi, for eksempel i form af fald- og anfaldsalarmer eller lokaliserings- og sporingssystemer til personer (§ 128 b)
- Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer (§ 136 c)

Magtanvendelsesudvalget i Frederikssund Kommune

Magtanvendelsesudvalget består af fire medarbejdere fra Staben i Center for Voksenstøtte og Omsorg, henholdsvis en demenskonsulent, en jurist, en konsulent med pædagogisk baggrund samt en administrativ medarbejder.

Udvalget administrerer servicelovens bestemmelser om magtanvendelse på vegne af Byrådet. Udvalget vejleder i forhold til forespørgsler om reglerne og kan desuden bistå udførerområderne med undervisning i magtanvendelsesreglerne.

Magtanvendelsesudvalget træffer afgørelser og foretager vurderinger for alle borgere, hvor Frederikssund er handlekommune, uanset tilbuddets ejerforhold og om tilbuddet er placeret i Frederikssund Kommune eller i en anden kommune.

Ved nogle typer af magtanvendelse kan der forhåndsansøges om en tilladelse til at anvende magt. En godkendelse kan gives, når borgeren ikke selv kan give samtykke og det er absolut påkrævet med en foranstaltning, så borgeren ikke lider skade. Når der træffes afgørelse, har ansøgeren mulighed for at klage til Ankestyrelsen. Hvis borgeren ikke selv er i stand til at klage, kan en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den foranstaltningen vedrører, klage over afgørelsen.

Magtanvendelsesudvalget foretager også vurderinger, som der ikke kan klages over. Magtanvendelsesudvalget vurderer magtanvendelser foretaget over for borgere, hvor der ikke foreligger en forhåndsgodkendelse til magtanvendelsen, og som derfor er foretaget akut. Magtanvendelsesudvalget kan behandle borgeres klager over personalets anvendelse af disse regler. Uanset om

borgeren klager over indgrebet eller ikke har klaget, gennemgås indberetningen og borger, botilbud og borgerens sagsbehandler modtager en skriftlig tilbagemelding med udvalgets bemærkninger. Borgerens sagsbehandler vurderer om indberetningen giver anledning til at genvurdere borgerens tilbud eller eventuelt igangsætte yderligere støtteforanstaltninger.

Nye regler på magtanvendelsesområdet

Den 1. januar 2020 trådte nye regler på magtanvendelsesområdet i kraft. Formålet med lovændringen var at give kommunerne de bedst mulige rammer for at varetage omsorgspligten over for voksne mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder mennesker med demens. Det er fortsat et grundlæggende princip for magtanvendelse, at magt først kan anvendes, når det har vist sig umuligt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats eller personaleressourcer. Dette er tydeliggjort ved tilføjelsen til formålsbestemmelsen, hvorefter anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten alene må ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre. Dette gælder også ved omsorgscentre.

Indberetninger

Den medarbejder, som har foretaget indgrebet, skal registrere indgrebet samt indberette det til personalelederen. Tilbuddets personaleleder skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til henholdsvis borgerens handlekommune samt til Socialtilsynet, hvis tilbuddet er omfattet af dette tilsyn, eller den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet. Hvis der er tale om et kommunalt eller regionalt tilbud skal driftskommunen/regionen endvidere orienteres.

Ca. en gang om måneden skal personalelederen orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værger eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen.

Antallet af indberettede magtanvendelser giver ikke nødvendigvis et præcist billede af den pædagogiske indsats eller af, hvordan der arbejdes med at undgå magtanvendelse på de enkelte tilbud.

At der foretages mange magtanvendelser over for en enkelt borger på et tilbud, er eksempelvis ikke nødvendigvis et udtryk for, at borgeren modtager et tilbud af dårlig kvalitet. Der kan for eksempel være tilbud, der har en del indberetninger i forhold til en udadreagerende borger, men som samtidig har et stort antal daglige situationer med borgeren, hvor det igennem en kvalificeret pædagogisk indsats lykkes enten at motivere eller aflede borgeren til at handle anderledes. Dermed undgår personalet måske at anvende magt i mange situationer, som *kunne* have udviklet sig til en magtanvendelse.

På samme måde kan få eller ingen indberetninger dække over, at der måske ikke gribes ind, hvor det er nødvendigt, eller at magtanvendelser, der ligger i gråzone-området, måske ikke altid bliver indberettet.

Generelle tiltag i forhold til magtanvendelse

Tilbuddene i Frederikssund Kommune arbejder hver især for at sikre trivsel hos alle borgere og dermed forebygge magtanvendelser.

Både det pædagogiske personale og pleje- og sundhedspersonalet arbejder med at forebygge magtanvendelser gennem undervisning og ved refleksion og evaluering af egen indsats.

Tilbuddene er hver især ansvarlige for at være opdateret på seneste lovgivning og efterleve denne. Magtanvendelsesudvalget står til rådighed for vejledning og til afklaring af tvivsspørgsmål.

Kommunen har tegnet et abonnementsmodul om magtanvendelse som e-learning. Dette er et tilbud som det forventes, at lederne af kommunens tilbud sørger for, at medarbejderne kender og gennemfører.

Forebyggelse af magtanvendelse indgår også implicit, når der eksempelvis undervises eller afholdes temadage om forebyggelse af vold og trusler. Det handler om at sikre en generel trivsel hos borgerne både til gavn for borgerne selv, så magtanvendelser undgås, og for det personale, som yder indsatsen, så vold og trusler undgås.

Kommunen har to demenskonsulenter, som særligt omsorgscentrene og Døgnplejen, men også det sociale område, kontakter i forbindelse med komplicerede plejesituationer med enkelte borgere. Denne konsulentbistand bidrager til, at medarbejderne finder nye pædagogiske metoder til at håndtere svære situationer, som i værste fald ville kunne ende med magtanvendelse.

I 2018 er flere medarbejdere blevet uddannet i grundlæggende viden om Marte Meo – metoden, som har fokus på samspillet mellem medarbejder og borger. Metoden understøtter en bedre forståelse af borgerens adfærd og behov.

Siden maj måned 2022 indgår et oplæg om demens og magtanvendelse endvidere i et introduktionsprogram for nye medarbejdere på sundheds- og plejeområdet.

Socialtilsyn Hovedstaden, der fører tilsyn i botilbud på det specialiserede voksenområde har desuden løbende fokus på magtanvendelser i forbindelse med tilsynene.

Tilbudslederne skal sikre, at gråzoneområder i forhold til omsorgspligt, selvbestemmelse og magtanvendelse jævnligt tages op til drøftelse og refleksion på personale- eller teammøder.

I de følgende afsnit gennemgås indberetninger og afgørelser om magtanvendelser i 2022 for henholdsvis:

- Pleje- og sundhedsområdet
- Handicap- og psykiatriområdet fra tilbud beliggende i Frederikssund Kommune
- Handicap- og psykiatriområdet fra tilbud uden for Frederikssund Kommune.

Magtanvendelse på pleje- og sundhedsområdet

I 2022 er der i alt indberettet otte tilfælde af magtanvendelser eller forhåndsansøgninger om magtanvendelse over for borgere, hvor Frederikssund Kommune er handlekommune på pleje- og sundhedsområdet dækkende kommunens fem omsorgscentre, Døgnplejen og Rehabiliteringsafdelingen. Henvendelserne kommer alle fra kommunens omsorgscentre. Magtanvendelserne er foretaget overfor fire forskellige borgere.

Syv indberetninger om kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation efter § 136 c blev vurderet til at falde inden for bestemmelsens anvendelsesområde. Indgrebene blev på denne baggrund vurderet til at være berettigede.

En forhåndsansøgning om anvendelse af særlig døråbner blev imødekommet.

Udviklingen i antallet af magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet

Tabellen herunder viser forekomsten og fordelingen af de forskellige typer af magtanvendelser, der har fundet sted på pleje- og sundhedsområdet i kommunen i årene 2020, 2021 og 2022.

Af tabellen ses at der er et fald i antallet af magtanvendelser fra 11 til fem i årene 2020 til 2021. Herefter er der en mindre stigning i årene 2021 til 2022. De syv fastholdelser i hygiejnesituationer fordeler sig på tre personer. Der gøres opmærksom på, at der kun foreligger data for tre år.

Udviklingen i magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet

Type	Antal i 2020	Antal i 2021	Antal i 2022
Klage over fysisk guidning (§ 124b)	-	-	
Afværgehjælp (§ 124c)	-	-	
Fastholdelse mv. (§ 124d)	1	1	
Ansøgning om særlige døråbnere (§ 125)	1	-	1
Ansøgning om anvendelse af stofseler (§ 128)	1	2	
Tryghedsskabende velfærdsteknologi § 128b	-	-	
Aflåsning eller sikring af yderdøre (§ 128c)	-	-	
Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation- 1 gang inden for 6 måneder. Funktionsnedsættelsen er ikke en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136 a, stk. 1)	-	-	
Ansøgning om tidsbegrænset afgørelse om kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation. Funktionsnedsættelsen er ikke en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136 a, stk. 3)	1	-	
Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136 c)	1	2	7
Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. (§ 136 d)	5		
Tryghedsskabende velfærdsteknologi. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. (§ 136 e)			

Type	Antal i 2020	Antal i 2021	Antal i 2022
Andre former for indgreb	1		
I alt	11	5	8

Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune

Tabellen nedenfor viser indberetninger på handicap- og psykiatriområdet fra tilbud beliggende i Frederikssund Kommune, herunder både kommunale og private tilbud, i 2022.

Magtanvendelsesudvalget har modtaget fire henvendelser om magtanvendelse på handicap- og psykiatriområdet fra tilbud beliggende i Frederikssund Kommune. Alle fire kommer fra Frederikssund Kommunes egne tilbud.

To af indberetningerne drejer sig om fastholdelse, tilbageholdelse eller føren af en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre. En indberetning omhandler kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation og den fjerde omhandler afværgehjælp.

Alle magtanvendelserne blev vurderet berettiget.

Alle henvendelser vedrører borgere, som har Frederikssund Kommune som handlekommune.

Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune

Tabellen herunder viser forekomsten og fordelingen af de forskellige typer af magtanvendelser, der har fundet sted på tilbud beliggende i kommunen i årene 2020, 2021 og 2022.

Af tabellen ses et fald fra otte til fire magtanvendelser i årene 2021 til 2022. Herudover er der modtaget fire indberetninger hvor en anden kommune er handlekommune og således ikke er behandlet af magtanvendelsesudvalget. Der gøres opmærksom på, at der kun foreligger data for tre år.

Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet

Type	Antal i 2020	Antal i 2021	Antal i 2022
Klage over fysisk guidning (§ 124b)			
Afværgehjælp (§ 124c)		1	1
Fastholdelse mv. (§ 124d)	3	3	2
Særlige døråbnere (§ 125)			
Anvendelse af stofseler (§ 128)			
Tryghedsskabende velfærdsteknologi § 128b			
Aflåsning eller sikring af yderdøre (§ 128c)			
Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation- 1 gang inden for 6 måneder. Funktionsnedsættelsen er ikke en	1	2	1

Type	Antal i 2020	Antal i 2021	Antal i 2022
konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136a, stk. 1)			
Ansøgning om tidsbegrænset afgørelse om kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation. Funktionsnedsættelsen er ikke en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136a, stk. 3)			
Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136c)			
Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. (§ 136 d)			
Tryghedsskabende velfærdsteknologi. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. (§ 136 e)			
Andre former for indgreb		2	
I alt	4	8	4

Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune

Frederikssund Kommune har borgere, der opholder sig i bo- og dagtilbud i andre kommuner. Fra disse tilbud er der i 2022 modtaget 12 henvendelser om magtanvendelser.

Som borgernes handlekommune er Frederikssund Kommune forpligtet til at vurdere, om disse indberetninger giver anledning til bemærkninger eller til ændringer i afgørelser om borgerens forhold.

Der blev i 2022 modtaget otte indberetninger efter § 124 d om fastholdelse, tilbageholdelse eller føren tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende. Indberetningerne vedrører fem forskellige borgere; tre af indberetningerne vedrører samme borger. I alle tilfældene blev magtanvendelsen vurderet til at være berettiget.

Der er blevet behandlet og godkendt to ansøgninger om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter servicelovens § 128 b.

I to tilfælde er en magtanvendelse kategoriseret som "andre former for indgreb", da der var tale om indberetninger, der vedrørte indgreb, der ikke har hjemmel i lovgivningen. Servicelovens gav derfor ikke mulighed for indgrebene.

Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune

Tabellen herunder viser forekomsten og fordelingen af de forskellige typer af magtanvendelser, der har fundet sted overfor borgere, der har Frederikssund Kommune som handlekommune på tilbud uden for kommunen i 2020, 2021 og 2022

Type	Antal i 2020	Antal i 2021	Antal i 2022
Klage over fysisk guidning (§ 124b)			
Afværgehjælp (§ 124c)		1	
Fastholdelse mv. (§ 124d)	9	14	8
Særlige døråbnere (§ 125)			
Ansøgning om anvendelse af stofsele (§ 128)	3	1	
Ansøgning om tryghedsskabende velfærdsteknologi, § 128b	1	1	2
Aflåsning eller sikring af yderdøre (§ 128c)			
Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation- 1 gang inden for 6 måneder. Funktionsnedsættelsen er ikke en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136a, stk. 1)			
Ansøgning om tidsbegrænset afgørelse om kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation. Funktionsnedsættelsen er ikke en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136a, stk. 3)			
Kortvarig fastholdelse i hygiejnesituation. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (§ 136c)			
Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. (§ 136 d)			
Tryghedsskabende velfærdsteknologi. Funktionsnedsættelsen er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. (§ 136 e)			
Andre former for indgreb	2	2	2
I alt	15	19	12

Administrationens samlede vurdering

Med den nye lovgivning er der sket en ændring af, hvilke indgreb der skal søges om på forhånd samt indberettes. Der foreligger på nuværende tidspunkt alene data for 2020, 2021 og 2022. Magtanvendelserne foretages over for et lille antal personer. Hvis der i en periode foretages mange magtanvendelser over for én borger, vil dette kunne ses tydeligt i antallet af indberetninger.

Det er administrationens vurdering, at der – set i forhold til målgruppen og antallet af borgere – er tale om relativt få magtanvendelser set hen over et år. Det er desuden vurderingen, at der på de tilbud i kommunen, hvorfra der er indberettet magtanvendelser, arbejdes pædagogisk med at forebygge disse.

Administrationen arbejder løbende for at sikre, at rammerne for både kompetenceudvikling og den nødvendige opmærksomhed på lovgivning og forebyggelse er til stede i kommunens tilbud. Ligeledes vil administrationen fortsat arbejde på at sikre, at tilbuddene har let adgang og kendskab til vejledningsmulighederne i magtanvendelsesudvalget samt undervisning vedrørende reglerne om magtanvendelse i e-learningmodulet.

Administrationen vurderer, at det er afgørende, at den lokale ledelse desuden sikrer, at gråzoneområder i forhold til omsorgspligt, selvbestemmelse og magtanvendelse jævnligt tages op til drøftelse og refleksion på personale- eller teammøder. Tilbuddets ledelse bør endvidere følge op på vurderinger af foretagne magtanvendelser og eventuelt iværksætte pædagogiske eller eventuelt personalemæssige tiltag.

